

Studie- och yrkesvägledning hela skolas ansvar

Här och Nu 25 september 2026

Plan för studie- och yrkesvägledning

Plan för studie- och yrkesvägledning

Förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola

Studie- och yrkesvägledning är hela skolans ansvar

Studie- och yrkesvägledning består av två delar:

- **SYV i vid bemärkelse** innebär att studie- och yrkesvägledningen är hela skolans ansvar och ska vara en integrerad del i undervisningen, dvs all den verksamhet som bidrar till att ge elever kunskaper och färdigheter som underlag för att fatta beslut om framtida studie- och yrkesval. Det handlar till exempel om praktiska arbetslivserfarenheter, undervisning som rör arbetslivet, studiebesök, utbildningsinformation och aktiviteter för att utveckla elevens självkänedom.
- **SYV i snäv bemärkelse** är den personliga vägledning som studie- och yrkesvägledaren ger i form av vägledningssamtal, individuellt och i grupp. Här ges den enskilde eleven möjlighet att reflektera över sig själv i relation till olika framtidsvägar. Studie- och yrkesvägledningen måste utgå från elevens behov och förutsättningar samt kunna anpassas för att på bästa sätt stödja eleven att gå vidare i sin valprocess och att genomföra sina beslut.

Valkompetens

Stöd för skolans planering av studie- och yrkesvägledning

Genom att använda Lilla SYV-enkäten i Hej Framtidsval kan personalen mäta sitt nuläge när det gäller studie- och yrkesvägledning.

Därefter sätter skolan mål för läsåret och tar fram en aktivitetsplan för läsåret med utgångspunkt från nedanstående kvalitetsaspekter:

*Hämtat från Hej Framtidsval

Bilaga 1 Beskrivning av kvalitetsaspekterna

Inriktning/kvalitetsaspekt

RÖD	Arbetsliv och utbildning: Arbetsmarknadskunskap - i närsamhälle och lokalt arbetsliv
BLÅ	Relevans: Ämneskoppling
GRÖN	Självkännedom: Utveckling av entreprenöriella kompetenser och självkännedom
ROSA	Motverka begränsningar: Mönsterbrytande aktivitet i fråga om genus, kulturell och/ eller socioekonomisk bakgrund.
ORANGE	Valkompetens: Utveckla din förmåga att hantera och göra val och perspektivvidgande aktivitet.

Röd	Arbetsliv och utbildning: Arbetsmarknadskunskap - i närsamhälle och lokalt arbetsliv	Fokus på frågeställningar som: "Vilka yrken finns nu?" Vilka har funnits? "Vilka yrken finns i framtiden?" "Vilka bristyrken finns" Svårt/lätt att få jobb? Skillnader lokalt/nationellt/globalt? "Vad är viktigt för en arbetsgivare?" med flera. Aktivitet kopplat till närsamhälle/det lokala arbetslivet. Besök, uppgifter, samverkan.
Blå	Relevans: Ämneskoppling	Koppling till delar i central innehåll i respektive ämne.
Grön	Självkännedom: Utveckling av entreprenöriella kompetenser och självkännedom.	Aktivitet och uppgifter som låter barnet/eleven träna och utveckla kompetenser som: initiativtagande, ansvarstagande, omsätta egna idéer till handling, kreativitet, mod att ta risker, självförtroende. Aktiviteter som låter barnet/eleven arbeta med frågor som "Vem är jag?" "Vad är jag bra på?" "Vad är jag mindre bra på?" "Vilka behöver jag samarbeta med för att lyckas med den här uppgiften?" "För vem kan jag skapa värde?" med flera.
Rosa	Motverka begränsningar: Mönsterbrytande aktivitet i fråga om genus, kulturell och/eller socioekonomisk bakgrund	När aktivitetens syfte varit att bryta mönster, till exempel studiebesök av traditionellt kvinnoyrke men av en man, besök där man ställer frågor/får veta om kulturer, "ta ställning övningar" med mera.
Gul	Valkompetens: Utveckla din förmåga att hantera och göra val och hhhperspektivvidgande aktivitet.	Besök, uppgifter, aktiviteter som visar på något som inte vanligtvis hör till "elevens värld". Övningar i att välja, motivera sina val samt ta reda på mer information.

* Hämtat från läroplanerna och allmänna råd för studie- och yrkesvägledning.

Uppföljning och utvärdering med barn, elever och medarbetare

I skolverkets allmänna råd (Arbete med studie- och yrkesvägledning) framgår att barn och elever behöver utveckla kunskaper både om sig själv och om olika valalternativ. Som en del i arbetet ska arbetsområdet betonas, lyftas fram och frågor ställas i samband med utvecklingssamtal och vid personalens medarbetarsamtal.

Elevens och barns behov av studie- och yrkesvägledning kan summeras som att de utifrån sina förutsättningar ska:

- Bli medveten om sig själv.
- Lära sig att fatta beslut.
- Bli medveten om relationen mellan sig själv och valalternativen.
- Lära sig genomföra sina beslut.
- Bli medveten om olika valalternativ såsom olika utbildningar och yrken.

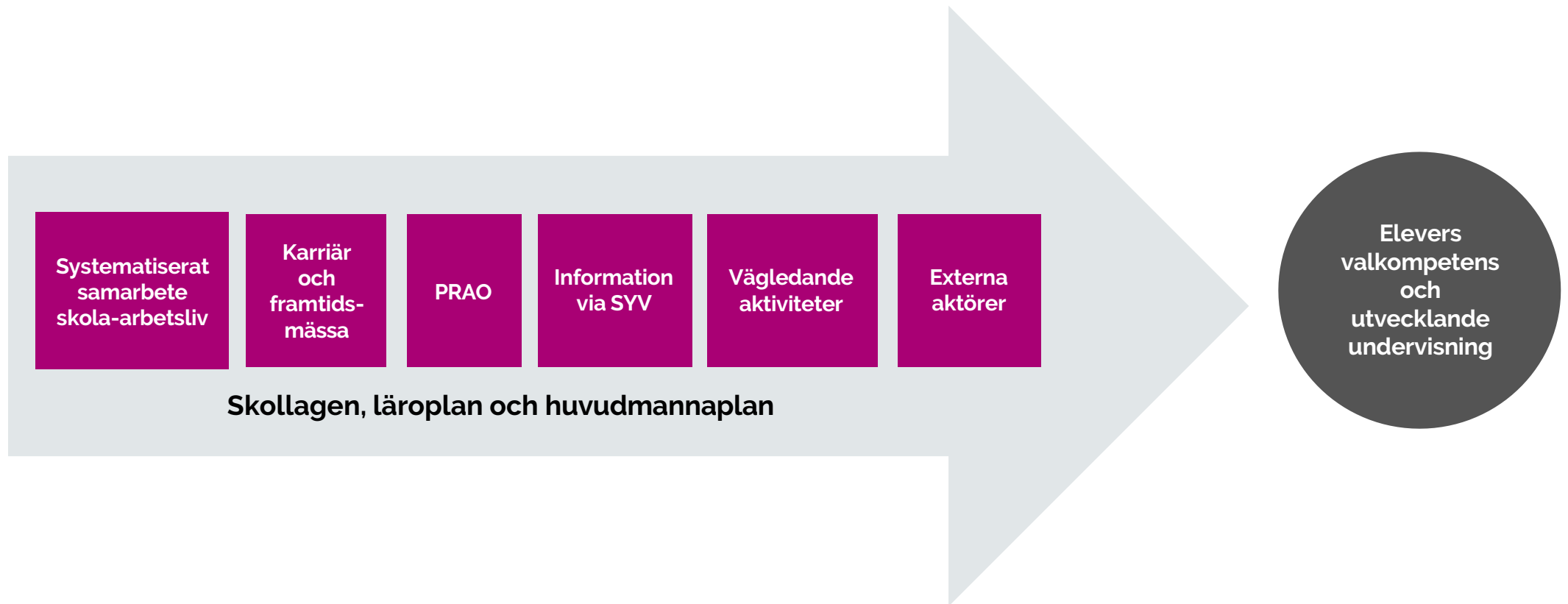

*Hämtat från Hej Framtidsval

Stadievisa mål för uppföljning av kvalitetsaspekter

	Självkännedom	Arbetsliv och utbildning	Motverka begränsningar	Valkompetens	Relevans
År 3	Eleven kan beskriva sig själv med några egenskaper.	Eleven kan beskriva olika yrken och verksamheter i närområdet.	Eleven har fått möjlighet att reflektera kring normer och stereotyper i arbetslivet.	Eleven har fått möjlighet att reflektera över val och hur dessa får konsekvenser.	Eleven har förståelse för varför man går i skolan.
År 6	Eleven kan beskriva några av sina förmågor och skapa mål för önskade förmågor.	Eleven har breddad och fördjupad kunskap om yrken, verksamheter och begrepp kring arbetslivet.	Eleven kan reflektera över hur stereotyper och bakgrund kan påverka individers val av utbildning och yrke.	Eleven har strategier för att analysera och granska olika alternativ.	Eleven har förståelse för kunskapers och ämnens betydelse i arbets- och samhällslivet.
År 9	Eleven kan formulera en målbild för de närmaste åren som stämmer överens med de egna värderingarna.	Elevens perspektiv om sina möjligheter på arbetsmarknaden har vidgats.	Eleven kan göra val som inte begränsas av kön eller social eller kulturell bakgrund utan baseras på intresse och förmåga.	Eleven kan genomföra ett väl underbyggt gymnasieval.	Eleven kan beskriva sambandet mellan sig själv, utbildning och arbete.

Delmoment för likvärdig modern arbetslivsorientering i grundskolan (MOA)

Besöksdagar åk 9 på Sundsvalls gymnasium –
alla elever får besöka alla program

Kontakt

Katarina Nilsson

katarina.e.nilsson@sundsvall.se

070-190 71 07

Nina Svenman

nina.svenman@sundsvall.se

073 023 74 25

Följ vår resa på LinkedIn: Sundsvall kommun / Nina Svenman